

ISSN: 2985-2366 (Online)

วารสารการบริหาร การจัดการ และการพัฒนาที่ยั่งยืน
Journal of Administration Management and Sustainable Development

Homepage: <https://so15.tci-thaijo.org/index.php/jamsd>e-mail: jamsdonline@gmail.com

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
Affecting factors of the vocational training success for prisoners
in Pra Nakhon Si Ayutthaya Provincial Prison

ณัฐวุฒิ ทองจินดา^{1*}, ธาตรี มหันตรัตน์²Nattawud Thongjinda^{1*}, Dhatree Mahantarath²^{1,2}หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารงานยุติธรรมและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา^{1,2}Master of Political Science Program in Criminology, Justice Administration and Society,
Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University*Corresponding author's e-mail: nattawud_nakliborro@hotmail.com^{1*}, dhatreecu24@hotmail.com²

Received: November 19, 2025

Revised: December 02, 2025

Accepted: December 08, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง และ 2. ศึกษา รูปแบบและแนวทางพัฒนาการดำเนินงานในเรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้ระเบียบวิธีแบบผสมผสาน โดยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากผู้ต้องขังที่เข้ารับการฝึกวิชาชีพ จำนวน 195 คน ด้วยแบบสอบถาม และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ 8 คน ด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ผลการศึกษาเชิงปริมาณพบว่า ปัจจัยทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยปัจจัยด้านผู้สอนและเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการประเมินสูงที่สุด ขณะที่ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมได้รับการประเมินต่ำที่สุด ส่วนผลการวิจัยเชิงคุณภาพยืนยันประเด็นสำคัญ ได้แก่ ความทันสมัยของหลักสูตร ความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการถ่ายทอดทักษะ การสนับสนุนด้านอุปกรณ์ และบรรยากาศการฝึกที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จากผลดังกล่าวสรุปได้ว่า แนวทางพัฒนาควร มุ่งเน้นการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน ส่งเสริมสมรรถนะด้านการสอนของเจ้าหน้าที่ และปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการฝึกให้ปลอดภัยและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ข้อค้นพบนี้ช่วยเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะอาชีพของผู้ต้องขัง และเป็นประโยชน์ต่อการวางนโยบายด้านการฟื้นฟูและเตรียมความพร้อมผู้ต้องขังในการกลับคืนสู่สังคมอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การฝึกวิชาชีพ, ผู้ต้องขัง, การศึกษาในเรือนจำ, การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้กระทำผิด, การวิจัยแบบผสมผสาน

Abstract

This study aimed to examine 1. the key factors related to the success of vocational training for inmates and 2. to propose practical development strategies for Phra Nakhon Si Ayutthaya Provincial Prison. A convergent mixed-methods design was employed. Quantitative data were collected from all 195 inmates who participated in vocational training using a five-point Likert-scale questionnaire, while qualitative data were obtained from semi-structured interviews with eight administrators and staff. The quantitative results showed that all six factors were rated highly. The instructor and staff factors got the highest ratings, while the environmental conditions got the lowest. The qualitative results supported these findings, highlighting the importance of updated training curricula, staff competence in skill transfer, adequate learning equipment, and supportive training environments. Based on the integrated results, recommendations include updating curricula to align with labor-market needs, enhancing staff instructional skills, and improving training facilities to create safer and more conducive learning spaces. The study gives empirical information on the elements that contribute to effective inmate vocational training and offers implications for correctional policy, particularly in strengthening rehabilitation and reintegration efforts.

Keywords: vocational training, inmates, correctional education, rehabilitation, mixed methods

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบัน โลกเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์และสังคมสารสนเทศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคมไทย โดยทำให้เกิดการพัฒนาประเทศที่ไม่สมดุล และปัญหาสังคมต่าง ๆ เช่น การเสื่อมโทรมของสภาพสังคม การละเลยขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดี และการเกิดความรุนแรงในสังคม โดยปัจจัยทั้งภายในและภายนอก เช่น ความเจริญทางเทคโนโลยี การอพยพของคนในชนบทสู่เมือง และความขัดแย้งทางสังคม ล้วนมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำในสังคม โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ซึ่งรู้สึกถูกทิ้งไว้ข้างหลัง ส่งผลให้บางคนหันไปใช้ทางลัดในการดำรงชีวิต เช่น การกระทำอาชญากรรมออนไลน์ การค้ายาเสพติด การเล่นพนันออนไลน์ และการกระทำผิดกฎหมายคอมพิวเตอร์

การป้องกันและแก้ไขอาชญากรรมเป็นกระบวนการที่ต้องทำงานร่วมกันหลายขั้นตอน โดยหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ตำรวจ อัยการ ศาล และกรมราชทัณฑ์ มีหน้าที่ในการควบคุมและพัฒนาพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขังให้กลับมาเป็นพลเมืองดี (สำนักงานกิจการยุติธรรม, 2564) นอกจากนี้ กรมราชทัณฑ์ยังมีบทบาทในการฝึกวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขังเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัว โดยการฝึกวิชาชีพมีส่วนสำคัญในการลดอัตราการกระทำผิดซ้ำ เนื่องจากการมีงานและรายได้จะช่วยป้องกันการกระทำผิดซ้ำในอนาคต

เรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นหน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลของกรมราชทัณฑ์ ซึ่งมีหน้าที่ในการควบคุมดูแล และส่งเสริมการฝึกวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขังตามข้อบังคับ กฎ และระเบียบของกรมราชทัณฑ์ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมนิสัย

และเตรียมความพร้อมให้ผู้ต้องขังสามารถประกอบอาชีพสุจริตหลังพ้นโทษ โดยมีการฝึกวิชาชีพทั้งภายในและภายนอกเรือนจำ รวมถึงการคัดเลือกผู้ต้องขังที่มีคุณสมบัติเหมาะสมในการฝึกอาชีพตามประเภทต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยพบว่าผู้ต้องขังบางกลุ่มยังไม่สามารถนำทักษะที่ได้รับ ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงได้ เนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น ขาดเงินทุนสำหรับเริ่มต้นอาชีพใหม่ ข้อจำกัดทางงบประมาณ ความแออัดในเรือนจำ และข้อจำกัดในการฝึกฝนทักษะที่ไม่สามารถต่อยอดได้อย่างเต็มที่ จึงส่งผลให้การฝึกวิชาชีพยังไม่สามารถช่วยให้ผู้ต้องขังกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กองพัฒนาพฤตินิสัย, 2566)

กล่าวได้ว่า การศึกษาที่มีอยู่ในปัจจุบันยังขาดการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการฝึกวิชาชีพในเรือนจำอย่างละเอียด โดยเฉพาะปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำทักษะที่ได้รับจากการฝึกวิชาชีพไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงหลังพ้นโทษ นอกจากนี้ยังขาดการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการฝึกวิชาชีพ ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตภายหลังการปล่อยตัว โดยเฉพาะในด้านการสนับสนุนทางการเงินจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ธนาคารหรือหน่วยงานภาครัฐที่สามารถช่วยให้ทุนเริ่มต้นแก่ผู้ต้องขัง รวมถึงการฝึกทักษะที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน การศึกษาครั้งนี้จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อเติมเต็มช่องว่างในด้านดังกล่าว และเสนอแนวทางในการพัฒนาการฝึกวิชาชีพในเรือนจำให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้สามารถลดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังและช่วยให้ผู้ต้องขังสามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษารูปแบบและแนวทางที่ส่งเสริมความสำเร็จของการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังจากมุมมองของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการขั้นพื้นฐานและความต้องการจากการทำงาน

ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์อธิบายว่า มนุษย์มีความต้องการพื้นฐานตั้งแต่ด้านร่างกาย ความปลอดภัย ความรัก ความภาคภูมิใจ จนถึงการเติมเต็มศักยภาพ ซึ่งความต้องการเหล่านี้มีผลต่อแรงจูงใจในการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขัง หากมีความปลอดภัย ความมั่นคงทางจิตใจ และได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสม ผู้ต้องขังย่อมมีความพร้อมต่อการเข้ารับการฝึกวิชาชีพมากขึ้น ทฤษฎีความต้องการจากการทำงานของเฮอริชเบิร์กแบ่งปัจจัยออกเป็นปัจจัยจูงใจและปัจจัยสุขอนามัย ซึ่งส่งผลต่อความพึงพอใจและแรงจูงใจในการทำงาน ปัจจัยสุขอนามัย เช่น สภาพแวดล้อม ความปลอดภัย และความพร้อมของอุปกรณ์ จะช่วยลดความไม่พอใจ ขณะที่ปัจจัยจูงใจ เช่น ความสำเร็จและการได้รับการยอมรับจะช่วยผลักดันให้ผู้ต้องขังเกิดความตั้งใจในการเรียนรู้ (Herzberg, 1959) ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของผู้ต้องขังที่ต้องเชื่อมั่นว่า ทักษะจากการฝึกสามารถนำไปประกอบอาชีพได้จริง และทฤษฎีความต้องการของแมคคิลแลนดที่เน้นความต้องการด้านความสำเร็จ ความผูกพัน และอำนาจ ก็เกี่ยวข้องกับความมุ่งมั่น ความรับผิดชอบ และการทำงานร่วมกับผู้อื่นของผู้ต้องขังเช่นกัน โดยสรุป ทฤษฎีทั้ง 4 เป็นพื้นฐานสำคัญในการอธิบายปัจจัยด้านแรงจูงใจ ทักษะ ความสามารถพื้นฐาน สภาพแวดล้อม และสุขภาพกายและใจ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของการฝึกวิชาชีพในเรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ทฤษฎีเกี่ยวกับอาชญาวิทยาและสาเหตุของการกระทำผิด

ทฤษฎีอาชญาวิทยา ให้ความสำคัญกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจกระทำผิดของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นแรงจูงใจส่วนบุคคล โอกาสในการกระทำผิด หรือข้อจำกัดทางสังคม ทฤษฎีของเบคเคอร์มองว่า บุคคลจะเลือกกระทำผิด เมื่อมองเห็นผลประโยชน์ที่มากกว่าความเสี่ยง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า หากผู้ต้องขังขาดทักษะอาชีพหรือขาดโอกาสในการประกอบงานที่มั่นคง หลังพ้นโทษ ย่อมมีโอกาสกลับไปสู่พฤติกรรมเดิมได้ง่าย ขณะที่ทฤษฎีการควบคุมตนเองของเฮิร์ชชีชื่อว่า บุคคลที่มีความผูกพัน

กับสถาบันสังคม เช่น ครอบครัว ชุมชน หรือเจ้าหน้าที่ จะมีแนวโน้มลดการกระทำผิดลง แนวคิดการตีตรา (labelling theory) ระบุว่า การถูกตีตราเป็น “ผู้กระทำผิด” ส่งผลต่อการรับรู้ตนเองและโอกาสทางสังคม ซึ่งอาจทำให้ผู้ต้องขังเกิดความรู้สึกด้อยคุณค่าและยากต่อการเริ่มต้นใหม่ การได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ การได้รับการยอมรับจากสังคม และการมีทักษะอาชีพที่สามารถนำไปใช้ได้จริง เป็นปัจจัยที่ช่วยลดผลกระทบจากการตีตราได้ แนวคิดการควบคุมทางสังคม (social control theory) ยังเน้นบทบาทของสภาพแวดล้อมและโครงสร้างในเรือนจำ เช่น ความเอาใจใส่จากเจ้าหน้าที่ บรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และการกำกับดูแลอย่างเหมาะสม ซึ่งมีผลต่อความรู้สึกมีคุณค่าและความมุ่งมั่นของผู้ต้องขังในการฝึกอาชีพ จากกรอบแนวคิดอาชญาวิทยาดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจ การสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ ความสามารถพื้นฐาน และสภาพแวดล้อมในการฝึก ต่างมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของการฝึกวิชาชีพ เนื่องจากช่วยลดโอกาสการกลับไปกระทำผิดซ้ำและเพิ่มศักยภาพผู้ต้องขังในการกลับคืนสู่สังคมอย่างเหมาะสม

แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง

แนวคิดด้านการฟื้นฟูผู้ต้องขัง (rehabilitation theory) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของผู้ต้องขังผ่านการเสริมสร้างทักษะอาชีพที่สามารถนำไปใช้ได้จริงหลังพ้นโทษ การฝึกวิชาชีพจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการเตรียมความพร้อมเพื่อการกลับคืนสู่สังคม โดยเน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การสร้างวินัย และการเพิ่มทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพอย่างสุจริต อีกทั้งแนวคิดการเรียนรู้ทางสังคม (social learning theory) ซึ่งว่าการเรียนรู้เกิดจากการฝึกปฏิบัติ การสังเกตแบบอย่าง และการได้รับแรงเสริมจากผู้สอน ซึ่งสะท้อนบทบาทสำคัญของเจ้าหน้าที่และผู้ฝึกสอนในการสร้างทักษะพื้นฐานและทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน ขณะที่แนวคิดการควบคุมทางสังคมมองว่าความผูกพันกับสถาบันหรือบุคคลรอบตัว เช่น เจ้าหน้าที่หรือเพื่อนร่วมฝึก สามารถลดพฤติกรรมเสี่ยงและเพิ่มความรับผิดชอบของผู้ต้องขังได้ ในส่วนของแนวทางปฏิบัติกรมราชทัณฑ์มีนโยบายในการส่งเสริมการฝึกอาชีพ เพื่อให้ผู้ต้องขังมีทักษะที่สอดคล้องกับตลาดแรงงาน โดยเน้นหลักสูตรที่สามารถใช้ประกอบอาชีพได้จริง ทั้งนี้แนวปฏิบัติดังกล่าวต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุนหลายด้าน เช่น ความพร้อมของอุปกรณ์ ทรัพยากรการสอน ความสามารถของผู้สอน และบรรยากาศการฝึกที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จากแนวคิดและแนวปฏิบัติที่กล่าวมา สามารถสรุปได้ว่า การฝึกวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพต้องประกอบด้วย 1) การออกแบบหลักสูตรที่เหมาะสม 2) คุณภาพของผู้สอนและวิธีการถ่ายทอด 3) การสนับสนุนจากสภาพแวดล้อม และ 4) ทัศนคติและแรงจูงใจของผู้ต้องขัง ซึ่งสอดคล้องกับปัจจัยหลักที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

การดำเนินการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

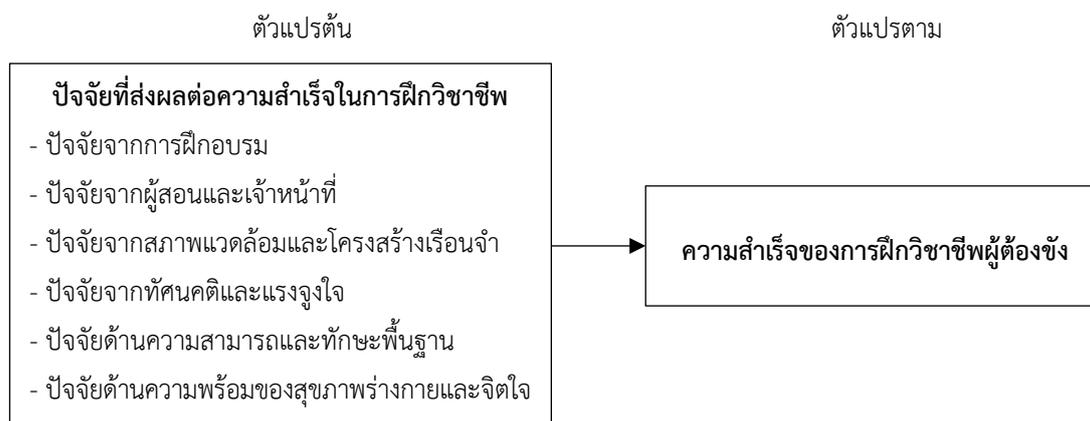
เรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยาดำเนินการฝึกวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขังตามนโยบายของกรมราชทัณฑ์ โดยมุ่งพัฒนาทักษะอาชีพที่สามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพหลังพ้นโทษ รูปแบบการฝึกประกอบด้วยกรอบมเชิงปฏิบัติการในสาขาต่าง ๆ ตามศักยภาพของเรือนจำและความต้องการของผู้ต้องขัง ทั้งนี้การฝึกวิชาชีพมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐาน ความมีวินัย ความรับผิดชอบ และทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน

อย่างไรก็ตาม กระบวนการฝึกอาชีพยังคงมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น ความพร้อมของอุปกรณ์การฝึกที่ไม่ครบถ้วน ความแออัดของสถานที่ และภาระงานของเจ้าหน้าที่ที่อาจส่งผลต่อคุณภาพการถ่ายทอดความรู้ ปัจจัยเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าความสำเร็จของการฝึกวิชาชีพไม่ได้ขึ้นอยู่กับเนื้อหาหลักสูตรเพียงอย่างเดียว แต่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมการสอน ความสามารถของครูฝึก การสนับสนุนด้านสาธารณูปโภค และแรงจูงใจของผู้ต้องขังในการเข้าร่วมกิจกรรม

ดังนั้น การศึกษาการฝึกวิชาชีพในบริบทของเรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงมีความสำคัญต่อการทำความเข้าใจสภาพแวดล้อม การบริหารจัดการ และปัจจัยที่เอื้อต่อประสิทธิผลของการฝึก เพื่อใช้เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับการปรับปรุงหลักสูตรและสนับสนุนผู้ต้องขังให้สามารถนำทักษะที่ได้รับไปใช้ประกอบอาชีพหลังการปล่อยตัวได้จริง

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยนี้จะช่วยให้เข้าใจถึงปัจจัยสำคัญอันนำไปสู่ความสำเร็จของผู้ต้องขังในการฝึกวิชาชีพของเรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และสามารถส่งเสริมแนวทางการฝึกวิชาชีพเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุดได้ จากแนวคิดการวิจัยและตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา สามารถกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (mixed methods research) ประเภทแบบบรรจบกัน (convergent design) โดยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในช่วงเวลาเดียวกัน แล้วนำผลมาวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อสนับสนุนข้อค้นพบร่วมกัน มีวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกวิชาชีพ จำนวน 8 คน ใช้การเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยพิจารณาจากตำแหน่ง หน้าที่ และประสบการณ์ที่มีส่วนสนับสนุนต่อการดำเนินงานฝึกอาชีพ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้ต้องขังที่เข้าร่วมการฝึกวิชาชีพในเรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 195 คน เนื่องจากจำนวนประชากรมีขนาดไม่มากและสามารถเข้าถึงทั้งหมดได้ ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด (census) โดยไม่ใช้การสุ่ม ทั้งนี้เพื่อให้ข้อมูลมีความครบถ้วนและสะท้อนความเป็นจริงมากที่สุด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ครอบคลุมประเด็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา ปัจจัยที่สนับสนุนและแนวทางการฝึกอาชีพของผู้ต้องขัง

เครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม (questionnaire) ลักษณะแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ต้องขัง ตอนที่ 2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของการฝึกวิชาชีพ 6 ด้าน ตอนที่ 3 ความสำเร็จของการฝึกวิชาชีพ เครื่องมือมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) อยู่ในเกณฑ์เหมาะสม และผ่านการทดสอบความเชื่อมั่นด้วยการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient)

ซึ่งมีค่าอยู่ในระดับดี

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขออนุญาตดำเนินการวิจัยจากเรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์การวิจัยให้ผู้ให้ข้อมูลทราบ พร้อมทั้งขอความยินยอม แจกแบบสอบถามให้ผู้ต้องขังจำนวน 195 คน และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ จำนวน 8 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ตรวจสอบข้อมูลให้ครบถ้วน ก่อนนำไปวิเคราะห์

การวิจัยครั้งนี้ปฏิบัติตามหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ได้แก่ การขออนุญาตอย่างเป็นทางการจากเรือนจำ การรักษาความลับของผู้ตอบแบบสอบถาม การให้สิทธิผู้ให้ข้อมูลในการปฏิเสธหรือยุติการให้ข้อมูล ไม่ระบุชื่อผู้ให้ข้อมูล เพื่อรักษาความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัวของผู้ต้องขัง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยเริ่มจากการถอดความข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่อย่างครบถ้วน จากนั้นจึงอ่านข้อมูลซ้ำหลายรอบ เพื่อทำความเข้าใจภาพรวม ก่อนดำเนินการเข้ารหัสข้อมูล (coding) โดยกำหนดรหัสที่สะท้อนสาระสำคัญของถ้อยคำ ประเด็น หรือความหมายที่ผู้ให้ข้อมูลสื่อออกมา รหัสเหล่านี้ถูกนำมาจัดกลุ่มตามความใกล้เคียงด้านเนื้อหาและความสัมพันธ์เชิงความหมาย (categorizing) เพื่อแยกแยะประเด็นสำคัญและประเด็นรองอย่างเป็นระบบ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติเชิงพรรณนา เพื่ออธิบายลักษณะของข้อมูลที่ได้จากผู้ต้องขังซึ่งเข้าร่วมการฝึกวิชาชีพ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (mean) เพื่อแสดงระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยแต่ละด้าน และใช้ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) เพื่อบ่งชี้ความกระจายของความคิดเห็นภายในกลุ่มตัวอย่าง นอกจากนี้ยังใช้การแจกแจงความถี่และร้อยละ ในการอธิบายข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงานเดิม ซึ่งช่วยให้เข้าใจลักษณะประชากรและบริบทของผู้ต้องขังที่เข้าร่วมการฝึกได้อย่างเป็นระบบ ผลการวิเคราะห์เชิงพรรณนาเหล่านี้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญสำหรับการแปลความหมายและเชื่อมโยงกับข้อค้นพบเชิงคุณภาพในขั้นตอนต่อไป

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเชิงปริมาณตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ความคิดเห็นในภาพรวมจากทั้ง 6 ปัจจัย มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังเรือนจำ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพ	μ	σ	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
1. ปัจจัยจากการฝึกอบรม	4.35	0.58	มากที่สุด	4
2. ปัจจัยจากผู้สอนและเจ้าหน้าที่	4.54	0.58	มากที่สุด	1
3. ปัจจัยจากสภาพแวดล้อมและโครงสร้างเรือนจำ	4.18	0.69	มาก	6
4. ปัจจัยจากทัศนคติและแรงจูงใจของผู้ต้องขังที่เข้ารับการฝึกวิชาชีพ	4.51	0.53	มากที่สุด	2

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังเรือนจำ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ต่อ)

5. ปัจจัยด้านความสามารถและทักษะพื้นฐานของผู้ต้องขังที่เข้ารับการฝึกวิชาชีพ	4.36	0.56	มากที่สุด	3
6. ปัจจัยด้านความพร้อมของสุขภาพร่างกายและจิตใจของผู้ต้องขังที่เข้ารับการฝึกวิชาชีพ	4.32	0.65	มากที่สุด	5
ภาพรวม	4.38	0.60	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ผู้ต้องขังมีระดับความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัจจัยจากผู้สอนและเจ้าหน้าที่ รองลงมา คือ ปัจจัยด้านทัศนคติและแรงจูงใจ ส่วนปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ปัจจัยจากสภาพแวดล้อมและโครงสร้างเรือนจำ

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การศึกษาแนวทางที่นำไปสู่การพัฒนาความสำเร็จให้ดียิ่งขึ้นไปในการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นดังนี้

1. ความเหมาะสมและความทันสมัยของหลักสูตร ผู้ให้ข้อมูลหลายรายเห็นตรงกันว่า หลักสูตรควรมีความทันสมัยและสอดคล้องกับอาชีพปัจจุบัน โดยเฉพาะการผสมผสานทักษะดิจิทัลหรือการใช้เทคโนโลยีพื้นฐาน เช่น การเรียนผ่านแอปพลิเคชันหรือการฝึกงานแบบออนไลน์ นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลยังระบุว่า ควรกำหนดระยะเวลาการฝึกให้ชัดเจน รวมถึงสำรวจความต้องการและความถนัดของผู้ต้องขังก่อนจัดหลักสูตร

2. บทบาทสำคัญของผู้สอนและเจ้าหน้าที่ ผู้ให้ข้อมูลชี้ว่า ความรู้และทักษะของผู้สอนมีผลต่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้ต้องขัง การลงมือทำร่วมกับผู้ต้องขังช่วยให้เข้าใจปัญหาและให้คำแนะนำได้ตรงจุด อีกทั้งการสร้างควมไว้วางใจ ความเป็นธรรม และการสื่อสารที่เหมาะสมระหว่างผู้สอนและผู้ต้องขังถือเป็นปัจจัยสนับสนุนสำคัญ

3. ความพร้อมของสภาพแวดล้อมและทรัพยากรในเรือนจำ ผู้ให้ข้อมูลหลายรายกล่าวถึงข้อจำกัดด้านสถานที่ เช่น พื้นที่ฝึกไม่เพียงพอ ความแออัด และปัญหาสาธารณูปโภคภายในเรือนจำ เช่น ระบบน้ำ ไฟฟ้า หรือการระบายน้ำเสีย ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการฝึก นอกจากนี้ยังมีความจำเป็นต้องจัดระบบควบคุมการเบิกจ่ายอุปกรณ์โดยเฉพาะวัสดุที่เสี่ยงหรือมีคม

4. ทัศนคติและแรงจูงใจของผู้ต้องขัง จากการสัมภาษณ์พบว่าผู้ต้องขังที่สมัครใจเข้าร่วมการฝึกจะมีแรงจูงใจสูงกว่า และมีความตั้งใจเรียนรู้นานกว่า ผู้ให้ข้อมูลระบุว่า ควรมีการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ผู้ต้องขังเลือกหลักสูตรตามความสนใจ รวมถึงต้องช่วยปรับทัศนคติให้ผู้ต้องขังมองว่าการฝึกอาชีพเป็นโอกาสในการเริ่มต้นใหม่

5. ความสามารถและทักษะพื้นฐานของผู้ต้องขัง ผู้ให้ข้อมูลชี้ว่า การประเมินศักยภาพเดิมของผู้ต้องขังเป็นสิ่งสำคัญ เพราะสามารถจัดกลุ่มการเรียนรู้และปรับรูปแบบการสอนได้ตรงกับระดับความสามารถ เช่น การฝึกงานแบบเป็นขั้นตอนหรือการทำงานเป็นทีมเพื่อช่วยกันแก้ปัญหา

6. สุขภาพร่างกายและจิตใจของผู้ต้องขัง สภาพร่างกายและจิตใจเป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีผลโดยตรงต่อความพร้อมในการฝึก ผู้ให้ข้อมูลเสนอว่าควรมีการตรวจประเมินสุขภาพก่อนเข้ารับการฝึก และจัดกิจกรรมผ่อนคลาย เช่น การออกกำลังกาย การฝึกสมาธิ หรือกิจกรรมเยี่ยมญาติ เพื่อเสริมสุขภาพจิต

การอภิปรายผล

อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการวิจัยเชิงปริมาณพบว่า ปัจจัยด้านผู้สอนและเจ้าหน้าที่ที่ได้รับ ค่าเฉลี่ยสูงที่สุดจากปัจจัยทั้ง 6 ด้าน แสดงให้เห็นว่า บทบาทของครูฝึกและเจ้าหน้าที่เรือนจำมีความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะของผู้ต้องขังอย่างชัดเจน การให้คำแนะนำ การสาธิตขั้นตอน และการติดตามความก้าวหน้าช่วยให้ผู้ต้องขังเกิดความมั่นใจในการฝึกอาชีพ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิด การเรียนรู้ทางสังคมของ Bandura (1977) ซึ่งอธิบายว่า การเรียนรู้เกิดจากการสังเกตต้นแบบ การเลียนแบบพฤติกรรม และการได้รับแรงเสริม ทั้งยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของสมบุญ สิมหิณี (2564) รวมถึงวิบูลย์ จันทรมณี และคณะ (2563) ที่ชี้ให้เห็นว่า บทบาทของผู้สอนเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อผลสำเร็จของการฝึกอาชีพในเรือนจำ ปัจจัยด้านทัศนคติและแรงจูงใจอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นลำดับรองลงมา ผู้ต้องขังที่มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และเห็นคุณค่าของการฝึกวิชาชีพมีแนวโน้มที่จะทุ่มเทและมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการฝึก ผลการวิจัยยังสนับสนุน ทฤษฎีความคาดหวังของ Vroom (1964) ที่ระบุว่าบุคคลจะมีแรงจูงใจเมื่อเชื่อว่าความพยายามจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่มีคุณค่า อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการศึกษาในต่างประเทศ เช่น Achamrah (2022) ที่พบว่า การรับรู้ประโยชน์ของการฝึกส่งผลโดยตรงต่อผลการเรียนรู้ ปัจจัยด้านความสามารถและทักษะพื้นฐานอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ผู้ต้องขังที่มีพื้นฐานด้านทักษะการทำงานหรือมีประสบการณ์เดิมสามารถปรับตัวเข้าสู่การฝึกอาชีพได้รวดเร็วกว่า ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดด้านพัฒนาการอาชีพ ที่มองว่าความสามารถพื้นฐานเป็นปัจจัยตั้งต้นของการพัฒนาทักษะใหม่ ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับแนวคิดความต้องการจากการทำงานของ Herzberg (1959) ซึ่งระบุว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ไม่เอื้อต่อการทำงานสามารถลดแรงจูงใจได้ และยิ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากกองพัฒนาพฤตินิสัย (2567) ที่รายงานว่า ทรัพยากรในการฝึกอาชีพของเรือนจำหลายแห่งยังมีความจำกัด ปัจจัยด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจอยู่ในระดับมากที่สุด โดยสุขภาพกายและสุขภาพทางอารมณ์ที่ดีช่วยให้ผู้ต้องขังมีสมาธิและความพร้อมในการเรียนรู้ นอกจากนี้ สอดคล้องกับลำดับความต้องการของ Maslow (1943) ที่จัดให้ความมั่นคงทางกายและใจเป็นปัจจัยพื้นฐานต่อการพัฒนาศักยภาพ

อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาความสำเร็จของการฝึกวิชาชีพควรเริ่มจากการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยและตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน โดยการส่งเสริมการทำงานร่วมกับหน่วยงานภายนอกหรือสถานประกอบการเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องหลังพ้นโทษ แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับข้อเสนอของสมบุญ สิมหิณี (2564) ที่สนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรอาชีพร่วมกับภาคีเครือข่ายภายนอก ในด้านผู้สอนและเจ้าหน้าที่ ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลชี้ว่า สถานการณ์การฝึกที่มีการลงมือปฏิบัติร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้ต้องขังช่วยเพิ่มความมั่นใจและความเข้าใจในกระบวนการ ข้อค้นพบนี้สนับสนุนผลงานของวิบูลย์ จันทรมณี และคณะ (2563) ที่พบว่า ความสัมพันธ์เชิงสนับสนุนจากผู้สอนมีผลต่อความมุ่งมั่นและผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอาชีพ สภาพแวดล้อมการฝึกอาชีพเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่ง โดยผู้ให้ข้อมูลเสนอให้ปรับปรุงพื้นที่ อุปกรณ์ และระบบสาธารณูปโภคเพื่อให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของ Herzberg (1959) ที่ระบุว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมมีผลโดยตรงต่อความพึงพอใจและการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ในด้านทัศนคติและแรงจูงใจ ผู้ให้ข้อมูลเห็นว่า การประชาสัมพันธ์เชิงบวก การเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังเลือกสาขาที่สนใจ และการให้แรงเสริมจะช่วยกระตุ้นความตั้งใจเข้าร่วมการฝึก ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความคาดหวังของ Vroom (1964) ที่อธิบายว่า การรับรู้ถึงคุณค่าของผลลัพธ์จะเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญของการปฏิบัติงาน ด้านทักษะพื้นฐานและความถนัด ผู้ให้ข้อมูลระบุว่า การคัดเลือกสาขาที่สอดคล้องกับทักษะเดิมช่วยเพิ่มความรวดเร็วและประสิทธิผลของการฝึกอาชีพ ประเด็นนี้สอดคล้องกับลำดับความต้องการของ Maslow (1943) ที่เห็นว่า ภาวะสุขภาพจิตที่ดีเป็นองค์ประกอบสำคัญของความสำเร็จในกระบวนการฝึกอาชีพ จากการบูรณาการข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพสามารถสรุปได้ว่า แนวทางพัฒนาใด ๆ ควรมุ่งเน้นการพัฒนาหลักสูตรผู้สอน สภาพแวดล้อม แรงจูงใจ ทักษะพื้นฐาน และสุขภาพกายใจอย่างเป็นองค์รวม เพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้ต้องขังและเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพหลังพ้นโทษอย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

งานวิจัยนี้นำเสนอองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังในบริบทเรือนจำ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยพบว่า ปัจจัยด้านผู้สอนและเจ้าหน้าที่ส่งผลต่อความสำเร็จสูงสุด ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยในอดีตที่มักให้ความสำคัญกับหลักสูตรหรือสภาพแวดล้อมเป็นหลัก ผลการวิจัยดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า บทบาทของผู้สอนในเรือนจำไทย ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความสำคัญเชิงโครงสร้างและเชิงปฏิบัติอย่างมากต่อการสร้างแรงจูงใจ การถ่ายทอดทักษะ และการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้ต้องขัง อีกทั้งยังสะท้อนบทบาทความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ ซึ่งยังไม่ค่อยถูกกล่าวถึงในงานศึกษาก่อนหน้านี้ นอกจากนี้ ผลการศึกษาได้ขยายความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของแรงจูงใจภายในและทักษะพื้นฐานของผู้ต้องขัง โดยพบว่า ปัจจัยภายในเหล่านี้ทำงานควบคู่กับปัจจัยด้านบุคลากรในการกำหนดผลสำเร็จของการฝึกอาชีพ ซึ่งต่างจากงานเดิมที่มักมองสองมิตินี้แยกจากกัน การบูรณาการข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพยังให้หลักฐานเชิงประจักษ์ใหม่เกี่ยวกับข้อจำกัดของสภาพแวดล้อมและโครงสร้างเรือนจำที่แม้มีความสำคัญต่ำกว่า แต่เป็นเงื่อนไขเชิงระบบที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการฝึกอาชีพในระยะยาว งานวิจัยนี้จึงมีส่วนช่วยเติมเต็มช่องว่างทางวิชาการในการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงมนุษย์และเชิงโครงสร้างร่วมกัน และชี้แนวทางสำคัญต่อการพัฒนาระบบฝึกวิชาชีพในเรือนจำไทยในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ให้มีประสิทธิภาพและความยั่งยืนมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 ควรพัฒนาเจ้าหน้าที่ผู้สอนให้มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพ พร้อมเสริมทักษะด้านการถ่ายทอดความรู้ และการสร้างแรงจูงใจ เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้และเพิ่มความสำเร็จของการฝึกอาชีพให้แก่ผู้ต้องขัง
- 1.2 ควรปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน รวมถึงกำหนดรูปแบบ และขั้นตอนการฝึกที่เหมาะสมกับความสามารถและความถนัดของผู้ต้องขัง
- 1.3 ควรปรับปรุงพื้นที่และอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกให้มีความพร้อม ปลอดภัย และเอื้อต่อการเรียนรู้ รวมถึงดูแลระบบไฟฟ้า น้ำประปา และแสงสว่างให้มีมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง
- 1.4 ควรส่งเสริมให้ผู้ต้องขังมีทัศนคติที่ดีต่อการฝึกอาชีพผ่านกิจกรรมสร้างแรงจูงใจและการประชาสัมพันธ์ที่โปร่งใส ซึ่งจะช่วยเพิ่มความตั้งใจและความมุ่งมั่นในการเรียนรู้มากขึ้น
- 1.5 ควรมีการประเมินความสามารถพื้นฐานก่อนเข้าฝึก เพื่อจัดหลักสูตรที่สอดคล้องกับทักษะเดิมของผู้ต้องขัง และส่งเสริมการเรียนรู้แบบเป็นขั้นตอนเพื่อให้เกิดความชำนาญอย่างแท้จริง
- 1.6 ควรสนับสนุนการดูแลสุขภาพทั้งกายและใจของผู้ต้องขัง ผ่านกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ การพักผ่อนที่เหมาะสม และการประเมินความพร้อมด้านสุขภาพก่อนเข้ารับการฝึก เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาความสัมพันธ์หรือผลเชิงสาเหตุของปัจจัยต่าง ๆ โดยใช้สถิติขั้นสูง เช่น การถดถอยพหุคูณ หรือโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM)
- 2.2 ขยายกลุ่มตัวอย่างไปยังเรือนจำประเภทอื่น เช่น เรือนจำกลาง เรือนจำเปิด หรือทัณฑสถานหญิง เพื่อเปรียบเทียบตามบริบท
- 2.3 ศึกษาการติดตามผลหลังพ้นโทษ (follow-up study) เพื่อตรวจสอบความมั่นคงในอาชีพและอัตราการกระทำผิดซ้ำ

2.4 วิเคราะห์ปัจจัยสนับสนุนภายนอกเรือนจำ เช่น บทบาทของชุมชน นายจ้าง องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) หรือภาคเอกชน

2.5 เพิ่มองค์ประกอบด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล เช่น ความยืดหยุ่นทางอารมณ์ (resilience) หรือความเชื่อมั่นตนเอง (self-efficacy) เพื่ออธิบายความสำเร็จในการฝึกอย่างละเอียดมากขึ้น

2.6 ศึกษารูปแบบการบูรณาการเทคโนโลยีกับการฝึกอาชีพ เช่น การฝึกอาชีพแบบผสมผสาน (hybrid training) การใช้แพลตฟอร์มการฝึกอบรมออนไลน์ (online training platforms) และสื่อการฝึกอบรมแบบดิจิทัล (digital training media) เป็นต้น ซึ่งยังไม่พบมากในงานวิจัยเรือนจำไทย

เอกสารอ้างอิง

กองพัฒนาพฤตินิสัย. (2566). *มาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง*. กองพัฒนาพฤตินิสัย กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม.

กองพัฒนาพฤตินิสัย. (2567). *รายงานประจำปี กองพัฒนาพฤตินิสัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567*. กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม.

วิบูลย์ จันทรมณี, ภูเบศ พวงแก้ว และปกรณ์กิตติ ม่วงประสิทธิ์. (2563). ทักษะชีวิตของผู้ต้องขังต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพ การบูรณาการ: กรณีศึกษาเรือนจำกลางจังหวัดเชียงใหม่. *MFU Connexion: Journal of Humanities and Social Sciences*, 9(2), 24-37.

สมบูรณ์ สิงห์มณี. (2564). *การพัฒนาศักยภาพด้านการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังเรือนจำกลางเชียงราย*. วิทยานิพนธ์ปริญญา พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สำนักงานกิจการยุติธรรม. (2564). *รายงานสถานการณ์อาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรม ประจำปี พ.ศ. 2564*. สำนักงานกิจการยุติธรรม.

Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Prentice-Hall.

Herzberg, F. (1959). *The motivation to work*. John Wiley & Sons.

Maslow, A. H. (1943). *A theory of human motivation*. *Psychological Review*, 50(4), 370-396.

Vroom, V. H. (1964). *Work and motivation*. John Wiley & Sons.